

Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi

Published by

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/atdd>

Winter 2022 / 9-4

<https://doi.org/10.46868/atdd>

2014-2019 Yılları Arasında Okul İklimi ile İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi

Veysel Üstündaş*

ORCID: 0000-0002-3185-5525

Ali Analay ***

ORCID: 0000-0002-0519-1972

Gündoğan Tanboğa**

ORCID:0000-0002-9127-9611

Ayfer Altunç****

ORCID:0000-0002-8213-0954

Öz

Bu araştırma, 2014-2019 yılları arasında okul iklimi ile ilgili yapılan tezlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2014-2019 yılları arasında yapılan ve YÖK (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanından erişilen 58 lisansüstü ve doktora tezi (cümle bu şekilde değiştirildi) oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; tezlerin 52'sinin yüksek lisans ve 6'sının doktora tezi olduğu görülmüştür. Araştırmada incelenen tezlerin veri toplama araçlarının genellikle ölçek olduğu görülmüştür. Tezler genellikle ilişkisel tarama türünde betimsel araştırmalardır. Tezlerde veriler çoğunlukla tablo ve grafikler ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul iklimi, Doküman incelemesi, İçerik analizi.

Gönderme Tarihi: 15/11/2022

Kabul Tarihi:28/12/2022

* Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır-Türkiye, hediye_erdag@hotmail.com

** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır-Türkiye, zizou_dogan@icloud.com

*** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır-Türkiye, uykusuz_21@hotmail.com

**** Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Diyarbakır-Türkiye, ayfel_2112@hotmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

ÜSTÜNDAŞ, V., TANBOĞA, G., ANALAY, A., ALTUNÇ, A., "2014-2019 Yılları Arasında Okul İklimi ile İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 9, S. 4, 2022, s. 1799-1817.

Examination of Theses Done Regarding School Climate between 2014-2019

Veysel Üstündaş*
ORCID: 0000-0002-3185-5525
Ali Analay ***
ORCID: 0000-0002-0519-1972

Gündoğan Tanboğa**
ORCID:0000-0002-9127-9611
Ayfer Altunç****
ORCID:0000-0002-8213-0954

Abstract

This study aims to examine theses done regarding school climate between 2014-2019. In the study, document analysis, one of quantitative research methods, was used. Fifty-eight postgraduate and doctoral theses, done between 2014-2019 and obtained from database of YÖK-The Council of Higher Education (National Thesis Center), constitute sample of the study. In analyzing data obtained in the study, context analysis was used. According to results obtained in the study; it was seen that fifty-two out of 58 theses were postgraduate ones and six were doctoral ones. It was also seen that data collection tools of theses examined in the study were scale, in general. Theses are generally descriptive studies in type of correlational survey/research (relational screening model). Data in theses were supported mostly by tables and graphics.

Keywords: School Climate, Document review, Context analysis

Received Date: 15/11/2022

Accepted Date: 28/12/2022

---

* Teacher, Ministry of National Education, Diyarbakır- Turkey, gift_erdag@hotmail.com

** Teacher, Ministry of National Education, Diyarbakır- Turkey,, zizou_dogan@icloud.com

*** Teacher, Ministry of National Education, Diyarbakır- Turkey, uykusuz_21@hotmail.com

**** Teacher, Ministry of National Education, Diyarbakır- Turkey, ayfel_2112@hotmail.com

You can refer to this article as follows:

ÜSTÜNDAŞ, V., TANBOĞA, G., ANALAY, A., ALTUNÇ, A., "2014-2019 Yılları Arasında Okul İklimi ile İlgili Yapılan Tezlerin İncelenmesi", *Academic Journal of History and Idea*, Vol. 9, Issue 4, 2022, p.1799-1817.

Giriş

Çalışma alanlarına bağlı olarak her kurumun kendine has kuralları vardır. Kurum çalışanları yasa ve yönetmeliklerle belirlenmiş kurallar çerçevesinde hizmet verirler. Bununla birlikte esas faktörün insan olması hasebiyle her ne kadar yasa ve yönetmeliklerle kurallar belirlense de kurumların iklimleri çalışanlarca şekillendirilir. Bu durum en çok eğitim kurumlarında görülür. Okulların kurum kültürlerine dair farklı tespitler bulunmaktadır.

Örgütlenme ve iş birliği, bir eğitime ait süreçteki ve eğitimin sonucundaki çıktıları ve bu çıktıların kalitesini etkileyen kavramlardır. Bu sebepten eğitim örgütlenmesiyle birlikte akademik olarak gelişim göstermek isteyen okullar örgütlenme yoluna gitmişlerdir. Bir eğitim kurumunda çok sayıda öge başarıyı etkilemektedir. Bunların başında yer alan okul ikliminin bu yönüyle birçok araştırmaya konu olması kaçınılmaz olmuştur. Örgütteki iklimin, örgüte ait üyeleri psikolojik yönden desteklediği, motive ettiği örgütlerdeki eğitim süreci çıktıların kalitesinin oldukça yüksek olacağı ve bu tür örgüt kurumlarının çok başarılı olacağını söyleyebiliriz. Psikolojik iyi oluş düzeyi örgütteki iklimin etkileşimde olduğu diğer bir öğedir. Bu düzey sayesinde okuldaki eğitim-öğretim kalitesi artabilir, bu artış da okulun akademik atmosferini olumlu etkileyebilir.¹

Bu sebeple okul iklimi, öğretmenlerin okula karşı algılarını ifade ettiği için önemli olan bir kavramdır. Okul iklimi, kurum ile edindiğimiz iyi veya kötü tespitler, değerlendirmeler, okulla ilgili genel düşünce ve kurumun kimliğini oluşturan etkenlerin algılanış şeklidir. Okul iklimi, örgüte katılanların kişilikleri, biçimsel olan örgüt ve biçimsel olmayan örgüt ve örgütteki liderlik üzerinde tesir oluşturan bir kavramdır. Örgütteki çalışanları daha iyi anlamak okul ikliminin anlaşılmasıyla daha da kolaylaşır.²

Öğretmenin motivasyonuna da etki eden bir kavram olan okul iklimi üzerine yapılan araştırmalar, okuldaki iklimden tüm paydaşların pozitif veya negatif etkilendiğini

---

¹İlker Aydoğan, “Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Okul İklimi Algıları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 1

²Abidin Demir, “Ortaöğretim Okullarında Okul İklimi ile Öğretmen Performansları Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008, s. 1.

göstermiş ve bu etkiye göre de öğretmenlerin çalışmalarının da etkilendiği görülmüştür.³ Farklı okulların iklimi farklı olmaktadır. Kurumların kendilerine özgü bir tarzları olmakla birlikte tüm okullar insan gücü barındırmaktadır. Okulların pozitif bir iklime sahip olması çok önemlidir. Olumlu iklimi sağlamak adına okul müdürlerine önemli görevler düşer ama bu tek başına yeterli değildir. Bu sebeple okul müdürleri zekice davranıp okulu öğretmenlere cazip ve sevilen bir kurum haline getirmelidir.⁴

Okul iklimiyle bir arada değerlendirilmesi gereken diğer önemli bir kavram ise yabancılaşmadır. Yabancılaşma günümüzde örgütlerde oldukça fazla görülmeye başlanmıştır. Sosyal topluluklar arasında büyük farklılıkların oluşması, iş bölümü ve dayanışmanın kaybolması, kişilerarası ilişkilerin azalması sosyal çözülmeyle beraberinde getirir. Toplumda kuşaklar arası paylaşım eksikliği, ahlaki değerlerin yozlaşması, uygun olmayan davranışların artması, suç oranının çoğalması gibi durumlar yabancılaşmaya neden olan durumlardır.⁵ Örgüt iklimi çalışanların kurumdaki ortama ait düşüncelerini ve bakış açılarını ifade eden genel bir kavramdır. Örgüt iklimini birçok şey etkiler. Bunların başında okuldaki formal ve informal ilişkiler, iş görenlerin kişilikleri ve liderlik davranışları gelir. Örgüt iklimiyle okul sağlığının ve etkililiğin karşılaştırılmalı olarak değerlendirildiği bir araştırmada, örgütteki iklimin öğrencilerin ve öğretmenlerin davranışları üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermiştir.⁶ Bununla birlikte okuldaki iklim bir metafor olarak ele alınıp okul sağlığı ile ilişkilendirilmiş ve genel olarak sağlıklı olan kurumların şeffaf ve pozitif bir kurum iklimine sahip olduğu vurgusu üzerinde durulmuştur.⁷ Okul iklimi ve öğretmen bağlılığının ele alındığı bir araştırmada ise pozitif iklime sahip bir kurumda destekleyici ve motive edici yönetici davranışlarıyla beraber öğretmenlerin okula bağlılıklarının arttığı görülmüştür.⁸

Pozitif iklime sahip bir okulda akademik gelişim ve öğrenme önemsenir. Öğrenci-öğretmen ilişkisi olumludur. Okuldaki herkes birbirine karşı saygılıdır. Eğitim kurumunda

³Sibel Gök, “Örgüt İkliminin Çalışanların Motivasyonuna Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, C. 6, S. 2, İstanbul 2009, s. 592.

⁴A. Demir, *a.g.t.*, s. 10-11.

⁵Banu Celep, ‘*İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşması (Kocaeli İl örneği)*’, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2008, s. 2.

⁶Wayne Hoy, John Tarter ve Robert Kottkamp, *Open Schools / Healthy Schools: Measuring Organizational Climate*, Sage Publications, Newbury Park / California 1991, s. 7-8.

⁷Wayne Hoy – Cecil Miskel, *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*, Mc Graw-Hill Yayınları, New York 1987, s. 163-202.

⁸Selahattin Turan, *Measuring Organizational Climate and Organizational Commitment in the Turkish Educational Context*, Paper Presented at the Annual Meeting of the University Council for Educational Administration: St. Louis 30 Ekim – 1 Kasım 1998, s. 4-5.

adaletli ve dengeli bir politika vardır. Aile desteğine ve aile katılımına önem verilir. Bundan dolayı, öğrencinin okuluna bağlı olması, okul iklimi ile doğrudan ilişkilidir. Okul iklimi, öğrencinin öğrenme, güvenlik hissi, risk alma ve benzeri durumları pozitif yönde veya negatif yönde etkiler.

Kurumların kendilerine özgü değerler sistemleri oluşturmaları ve belirledikleri amaçlara ulaşabilmeleri, sağlıklı ve olumlu bir okul iklimi gerektirmektedir. Sağlıklı bir okulun özellikleri arasında; iş görenler arasında güven duygusunun olması, okuldaki öğretmen ailesinin yeni fikirlere istekli ve açık olması, akademik olarak başarı beklentisinin yüksek olması gibi özellikler yer alır. Okuldaki örgüte ait iklimi, açık iklim ve kapalı iklim şeklinde gruplandırılan akademik çalışmalar, açık bir iklime sahip örgütte en önemli özelliğin üst düzeyde güven, aktif çalışma ve düşük düzeyde kaçınma olduğu belirtilmiştir. Bu özellikleri barındıran bir okul yönetimi ve çalışanları arasında açık ve gerçekçi bir iletişim mevcuttur. Müdür okuldaki güven çerçevesinde okuluna liderlik eder, okulda gerekli yönlendirmeleri yapar ve duruma göre çalışanlarına gerekli desteği verir. Öğretmenler de bir arada ve etkili çalışır, okullarına ve yaptıkları işe bağlılık gösterirler. Okul iklimi açık iklime sahip bir kurumda, görevin gerektirdikleri ve sosyal gereksinimler beraber dengelenmektedir. Kapalı iklime sahip bir okul ise açık okul iklimine sahip bir okulun tamamen tersi özellikler göstermektedir. Kapalı örgüt ikliminin hâkim olduğu okullarda güven ortamı ve çalışma seviyesi düşüktür. İşten kaçınma da yüksek orandadır. Bu tür okullarda öğretmenler düşük motivasyon taşırlar. Öğretmenlerin okula bağlılıkları zayıf olup okulda çalışma arzuları düşüktür. Müdür etkili bir liderlikten ziyade kontrol edici ve otoriter davranışlar göstermektedir.⁹ Böyle bir okulda öğrenciler kendilerini dışlanmış hissederse okula gitmek istemez. Zaten böyle bir okulda istenmeyen bir okul ikliminin mevcut olduğu söylenebilir. Negatif bir okul iklimi doğal olarak öğrencilerin başarısını düşürürken şiddeti arttırır.¹⁰ Bu bağlamda okula karşı öğrenci algısını yordayan değişkenleri belirlemek oldukça önemlidir. Öğrencilerin okul iklimine karşı algısı ile ilgili çalışmalar sınırlıyken, okul iklimi üzerine yapılan araştırmalar genellikle öğretmen algısını veya davranışını belirlemeye yöneliktir.¹¹ Bundan ötürü, okuldaki iklime yönelik öğrenci

⁹W. Hoy ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 163-202.

¹⁰Robert Blum, *School Connectedness: Improving the Lives of Students*, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, Baltimore 2005, s. 6-8.

¹¹Temel Çalık ve Türker Kurt, “Okul İklimi Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirlilik Çalışmaları”, *TED Eğitim ve Bilim Dergisi*, C.35, S. 157, İstanbul 2010, s. 177.

algılarını belirleyen araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Okuldaki ikliminin desteğe, güvene ve başarıya dayanması, okuldaki idarecilerin, öğretmenlerin öğrencileriyle olumlu ilişkiler içinde olması, öğrencilerin okulda iyi arkadaşlıklar edinmesi, öğretmenlerin ve idarecilerin öğrencileri olumlu yönde desteklemesi ve teşvik etmesi, okuldaki fiziki ortamın ve sosyal etkinliklerin yeterli miktarda olması, eğitim ve öğretim programlarının öğrencilerin gelişimini desteklemesi ve şiddetten arınmış güven duyulan bir okul iklimi, öğrencilerin okuldan memnuniyetini artırır ve öğrencilerin okullarına daha fazla bağlanmalarını sağlar. Literatürde değişik yazarlar tarafından ileri sürülen tanımlardan hareketle bir senteze gidilerek, örgütsel iklim ile ilgili şöyle detaylı bir tanım yapılabilir. Örgütsel iklim; bir örgüt kapsamında olan tüm ortamlara has özellikler; birbirleriyle ilgili kişilere etki eden bazı değer yargıları ve tutum ifadesi; kişilerin günlük çalışma çevresi hakkında sahip oldukları algılarının ortalaması ve örgütte faal olan ortak psikolojik güçlerin görünümü olarak tanımlanabilir.¹²

Bu çalışmada, okul iklimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda okullardaki iklim üzerine yapılmış olan ve YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde açık erişimi bulunan lisansüstü ve doktora tezleri incelemeye alınmıştır. Araştırmada, 2014-2019 yılları arasında okul iklimi ile ilgili yapılan 58 yüksek lisans tezinin kapsamlı bir şekilde incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın bu yönüyle başta eğitim yönetimi alanı olmak üzere eğitim bilimlerine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu amaç doğrultusunda tezlerin içerik analizi ile değerlendirmesinin yapılması hedeflenmiştir. Tezler incelenirken aşağıda belirtilen sorulara cevaplar aranmaya çalışılmıştır:

- Tez çalışmalarının yapıldığı üniversiteler hangisidir?
- Tez çalışmalarının yapıldığı enstitüler hangisidir?
- Tez çalışmalarının türleri nedir?
- Tez çalışmaları ne zaman yazılmıştır?
- Tez çalışmaları tablo, grafik ve şekiller ile desteklenmiş midir?
- Tezin özeti içeriği yansıtıyor mu?
- Tezin özetinde anahtar kelimeler verilmiş midir?
- Tez çalışmalarında tartışma ve yorum kısmına yer verilmiş midir?

---

¹²Abidin Dağlı, *Örgütsel İklim*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2017, s. 1-24.

- Tez çalışmalarında kullanılan araştırma yöntemi nedir?
- Tez çalışmalarında kullanılan veri toplama aracı nedir?
- Tezin örnekleme hangi gruplardan oluşmuştur?
- Tez çalışmalarında sonuç ve öneri kısmına yer verilmiş midir?
- Tezi yöneten danışmanın ünvanı nedir?
- Tez araştırmasında anket, ölçek, forum vb. uygulamalar için izin alınmış mıdır?

Yöntem

Bu bölümde; araştırma modelinin, evren ve örneklemin, veri toplama aracının ve verilerin toplanması ile veri analizinin üzerinde durulmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışma nitel araştırma modelinde yürütülmüştür. Nitel araştırma modelinde veriler, kod ve kategorilere dayandırılarak uygulanır. Bu araştırmadaki bilgiler doküman incelemesi yoluyla elde edilmiştir. Doküman incelemesinde hedef araştırmadaki olgular üzerine bilgiler barındıran yazılı materyalin analizleri ortaya çıkarmaktır. Doküman incelemesi nitel araştırma yöntemleri için tek başına yeterli olabilmektedir. Bazen diğer veri toplama yöntemleriyle de birlikte kullanılabilir.¹³

Evren ve Örneklem

Bu araştırma evreni 2014-2019 yılları arasında okul iklimi üzerine Türkiye`de yapılmış lisansüstü ve doktora tezlerinden meydana gelmektedir. Araştırmaya ait örneklem ise 2014-2019 yılları aralığında YÖK (Ulusal Tez Merkezi) veri tabanında erişime izni olan ve okul iklimi üzerine oluşturulan tezlerden oluşmaktadır. Bu araştırma için bir örneklem yöntemi kullanılmamış, çalışma örnekleminin tümüne erişilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada 59 tez arasından yalnız bir teze erişim kısıtlanmasından dolayı ulaşılamamış ve kalan 58 tez bu araştırmanın çalışmasına dahil edilmiştir.

---

¹³Selda Yıldırım, “*Liselerde Öğrenci ve Öğretmenlerin Güvenli Okul İklimi Algıları ile Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*”, Doktora Tezi, Ankara 2017, s. 5-6

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden 2014-2019 yılları arasında okul iklimi ile ilgili yapılan taramalar sonucunda 59 tezdten erişime açık olan 58 tez alınarak hazırlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan veri toplama formu, alan yazımında Sözbilir ve Kutu tarafından geliştirilen “makale sınıflama formu” göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Verilerin Analizi

Yöntem olarak doküman incelemesi kullanılan bu araştırmada tezlere ait içerik analizi yapılmıştır. Nitel olarak yapılan araştırmalarda doküman incelemesi için içerik analizi kullanılmaktadır. İçerik analizi genellikle çok sayıdaki metin içeriklerinin ortak yönlerini ortaya çıkarmak amacıyla, önemli olan anlamların yapılandırılmasına ve sınıflandırılmasına yönelik, nitelden nicele doğru genelleştirmeyi sağlayan bir yorum biçimidir. İçerik analizinde yapılan temel işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinin gerçekleştirilmesi seçme-indirgeme, gruplandırma, genelleştirme-soyutlaştırma ve kuramla ilişkilendirme aşamalarının izlenmesini gerektirmektedir.¹⁴

Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman’ın önerdiği “Güvenirlik=Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)” güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Tez inceleme formunda kullanılan maddelerin güvenilirliği, yapılan hesaplama sonucunda %92 çıkmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70’in üzerinde çıkması bu çalışmanın güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle okul iklimi ile ilgili çalışmaların yapıldığı üniversitelerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler sunulmuştur. (Tablo 1).

No	Tezin Yazıldığı Üniversite	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Muğla Sıtkı Koçman Üni.	5	8,5
2	İstanbul Sabahattin Zaim Üni.	4	6,8
3	Gazi Üni.	4	6,8

¹⁴Orhan Gökçe, *İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler*, Siyasal Kitabevi, Ankara 2006, s. 17-30.

4	Sakarya Üni.	1	1,7
5	Çanakkale Üni.	2	3,4
6	Hacettepe Üni.	1	1,7
7	Düzce Üni.	1	1,7
8	Yeditepe Üni.	2	3,4
9	Marmara Üni.	2	3,4
10	Zirve Üni.	4	6,8
11	Dumlupınar Üni.	2	1,7
12	Mevlana Üni.	1	1,7
13	Yüzüncü Yıl Üni.	1	1,7
14	Pamukkale Üni.	1	1,7
15	Anadolu Üni.	1	1,7
16	Balıkesir Üni.	1	1,7
17	Necmettin Erbakan Üni.	1	1,7
18	Eskişehir Osmangazi Üni.	2	3,4
19	İstanbul Kültür Üni.	1	1,7
20	Amasya Üni.	1	1,7
21	Tokat Gazi Osmanpaşa Üni.	1	1,7
22	Uşak Üni.	1	1,7
23	İnönü Üni.	1	1,7
24	Ege Üni.	1	1,7
25	Cumhuriyet Üni.	1	1,7
26	Ortadoğu Üni.	1	1,7
27	Okan Üni.	1	1,7
28	Adnan Menderes Üni.	1	1,7
29	Dokuz Eylül Üni.	1	1,7
30	Kastamonu Üni.	1	1,7
31	Gaziantep Üni.	1	1,7
32	İstanbul Aydın Üni.	1	1,7
33	Trakya Üni.	2	3,4
34	Akdeniz Üni.	1	1,7
35	Fırat Üni.	2	3,4

36	İstanbul Üni.	1	1,7
37	On Dokuz Mayıs Üni.	2	3,4
Toplam		58	100

Tablo 1.Okul İklimi ile İlgili Çalışmaların Yapıldığı Üniversiteler

Araştırmada, bazı tezler birden fazla üniversitelerin iş birliğiyle yapılmıştır. Bu nedenle ilk başta adı geçen üniversite dikkate alınmıştır. Tablo 1’de görüldüğü üzere, en fazla okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının yapıldığı üniversite 5 tez çalışması ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi’dir. Bu üniversiteyi 4 tez çalışması ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Zirve Üniversitesi takip etmektedir. Okul iklimi ile ilgili çalışmaların yapıldığı enstitülere ilişkin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

No	Tezin Yazıldığı Enstitü	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	38	65,5
2	Sosyal Bilimler Enstitüsü	18	31,1
3	Fen Bilimleri Enstitüsü	1	1,7
4	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	1	1,7
Toplam		58	100

Tablo 2.Okul İklimi ile İlgili Çalışmaların Yapıldığı Enstitüler

Tablo 2 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının çoğunlukla yapıldığı enstitü 38 tez çalışması ile eğitim bilimleri enstitüsüdür. Bunu 18 tez çalışması ile sosyal bilimler enstitüsü izlemektedir. Ardından bunları birer tez çalışmaları ile fen bilimleri enstitüsü ve sağlık bilimleri enstitüsü takip etmektedir. Okul iklimi ile ilgili çalışmaların hangi tez türünde yapıldığına ilişkin verilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 3’te verilmiştir.

Tezin Türü	Frekans(n)	Yüzde(%)
Yüksek lisans	52	89,7
Doktora	6	10,3
Toplam	58	100

Tablo3.Okul İklimi ile İlgili Tez Çalışmalarının Türleri

Tablo 3 incelendiğinde okul iklimi ile ilgili çalışmaların 52 (%89,7) tez çalışması ile yüksek lisans tez çalışması olduğu görünmektedir. Diğer 6 (%10,3) tez çalışması doktora tez çalışmasına aittir.

Okul iklimi ile ilgili çalışmaların hangi yıllarda yapıldığına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Yıllar	Frekans(n)	Yüzde(%)
2014	7	12
2015	8	13,8
2016	8	13,8
2017	6	10,3
2018	9	15,5
2019	20	34,5
Toplam	58	100

Tablo4.Okul İklimiyle İlgili Tez Çalışmalarının Yapıldığı Yıllar

Tablo 4 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla 20 tez çalışması ile 2019 yılında yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada 9'ar tez çalışması ile 2018 yılı bulunur. Üçüncü sırada 8'er tez çalışmasının yapıldığı 2016 ve 2015 yılları bulunur. Dördüncü sırada 7'şer tez çalışmasının yapıldığı 2014 yılı bulunur. En az tez çalışmasının yapıldığı yıl ise 6 tez çalışması ile 2017 yılıdır.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında tablo, grafik ve şekil kullanıp kullanılmadığına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

No	Çizim	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Evet	56	96,5
2	Hayır	2	3,5
Toplam		58	100

Tablo5. Okul İklimi ile İlgili Tez Çalışmalarında Tablo, Grafik ve Şekil Bilgiler

Tablo 5 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili 56 (%96,5) çalışmada, tablo ve şekil kullanıldığı görülmektedir. İncelenen 2 (%3,5) tez çalışmasında tablo ve şekil kullanılmadığı görülmektedir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında tezin özetine ait bilgilerin yeterli olup, olmadığına ait bilgilerin frekans, yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

No	Özet (İçerik)	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Evet	56	96,5
2	Hayır	-	
3	Kısmen	2	3,5
Toplam		58	100

Tablo 6. Okul İklimi ile İlgili Tezin Özetiyle İlgili Bilgiler

Tablo 6 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yazılan tez çalışmalarının 56’sında (%96,5) özeti yeterli olduğu görülmüştür. 2 (%3,5) tezde ise özet içeriğinin kısmen yeterli olduğu görülmüştür. Okul iklimiyle ilgili tez çalışmalarında tezde anahtar kelimelerin kullanılıp kullanılmadığına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerleri Tablo 7’de sunulmuştur.

No	Özet (İçerik)	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Evet	57	98,2
2	Hayır	1	1.8
Toplam		58	100

Tablo7.Okul İklimiyle İlgili Tezlerin Anahtar Kelimeleri ile İlgili Bilgiler

Tablo 7 incelendiğinde, okul iklimiyle ilgili yazılan tez çalışmaların 57'sinde (% 98,2) tezin özet kısmında anahtar kelimeler kullanıldığı görülmüştür. 1 (% 1,8) tezde ise kullanılmadığı görülmüştür. Buradan hareketle tezlerin tamamına yakınında anahtar kelimelere yer verildiği anlaşılmaktadır.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında tartışma ve yorum yapıp yapılmadığına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 8'de verilmiştir.

No	Özet (İçerik)	Frekans (n)	Yüzde(%)
1	Evet	54	93,2
2	Hayır	4	6,8
Toplam		58	100

Tablo 8. Okul İklimiyle İlgili Tez Çalışmalarında Tartışma ve Yorum Kısımına İlişkin Bilgiler

Tablo 8 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yazılan tez çalışmaların 54'ünde (% 93,2) ve tartışma ve yorum kısmına yer verildiği görülmüştür. 4'ünde (% 6,8) ise yer verilmediği görülmüştür. Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında kullanılan yöntemlere ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 9'da verilmiştir.

No	TezinYöntemi	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Nitel	4	6,9
2	Nicel	48	82,7
3	Karma	6	10,3
4	Diğer	-	-
Toplam		58	100

Tablo 9. Okul İklimiyle İlgili Tez Çalışmalarında Kullanılan Yöntemler

Tablo 9 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında en çok kullanılan yöntemin 48 (%82,7) tez ile nicel yöntem olduğu görülmektedir. Bunu 6 (%10,3) tez çalışmasıyla karma yöntem takip etmektedir. Son olarak 4 (% 6,9) tezin nitel yöntemde gerçekleştiği görülmektedir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında veri toplama araçlarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgilere Tablo 10’da yer verilmiştir.

No	Tezinveritoplamaaracı	Frekans(n)	Yüzde(%)
1	Gözlem	1	1,7
2	GörüşmeFormu	9	15,5
3	BaşarıTesti	1	1,7
4	Tutum,Algı,YetenekTestleri	16	27,5
5	Anket	9	15,5
6	Dokümanlar	-	-
7	AlternatifDeğerlendirmeAraçlar	40	68,9
Toplam		76	130,8

Tablo 10. Okul İklimiyle İlgili Tez Çalışmalarının Veri Toplama Araçları

Toplam değerinin fazla olmasının nedeni, tezlerdeki veri toplama araçlarının birden çok olmasıdır. Tablo 10 incelendiğinde, okuldaki iklim üzerine yapılan tez çalışmalarında kullanılan veri toplama araçlarının 40’ı (% 68,9) alternatif değerlendirme araçlarıdır. Bu sırayı 16 (% 27,5) tez ile tutum, algı, yetenek testleri oluşturur. Üçüncü sırada 9’ar (% 15,5) tez ile anket ve görüşme formu gelmektedir. Diğer tezlerde ise 1’er (% 1,7) başarı testi kullanılmıştır.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında kullanılan örneklem guruplarına ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 11’de verilmiştir.

No	Tezin örneklem grupları	Frekans (n)	Yüzde (%)
1	Okul Öncesi	-	-
2	İlkokul	1	1,7
3	Ortaöğretim	21	89,6
4	Lisans	2	3,4
5	Lisansüstü	-	-
6	Öğretmenler	33	58,9
7	Yöneticiler	10	17,2
8	Öğretim Elemanları	-	-
9	Veliler	1	1,7
Toplam		68	172,5

Tablo 11. Okul İklimi ile İlgili Tez Çalışmalarında Kullanılan Örneklem Gruplarına İlişkin Bilgiler

Tablo 11’de toplam değerinin fazla olmasının sebebi, bazı tezlerde kullanılan örneklem grubunu birden fazla olmasından ötürüdür. Tablo 11 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarındaki örneklem gurubunda 33’er (% 58,9) tez ile öğretmenler gelmektedir. Bunu 21 (% 89,6) teze ortaöğretim öğrencileri takip etmektedir. Bunu sırasıyla 10’ar (% 17,2) tez ile yöneticiler, 2’şer (% 17,2) tez ile lisans öğrencileri takip etmektedir. Diğer tezlerde ise 1’er (% 1,7) tez ile ilkokul öğrencileri ve veliler gelmektedir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında sonuç ve öneriler kısmına yer verilip verilmediğine ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 12’de verilmiştir.

No	Bölüm	Frekans(n)	Yüzde (%)
1	Sonuç	58	100
2	Öneri	58	100

Tablo 12. Okul İklimiyle İlgili Tez Çalışmalarında Sonuç ve Öneri Kısımına İlişkin Bilgiler

Tablo 12 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarında sonuç ve öneri kısmının olup olmadığına bakıldığında bütün tezlerde sonuç ve öneri kısmına yer verildiği görülmüştür. Okul iklimi ile ilgili tez çalışmaları yöneten danışmanlara ait

ünvanlara ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo 13'te verilmiştir.

No	Danışman Ünvanları	Frekans (n)	Yüzde (%)
1	Doktor	2	3,4
2	Dr.Öğr.Üyesi	22	37,9
3	Doçent	24	41,3
4	Profesör	10	17,2
Toplam		58	100

Tablo 13. Okul İklimi Teziyle İlgili Çalışmaları Yöneten Danışmanların Ünvanlarına İlişkin Bilgiler

Tablo 13 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarında tezi yöneten 24'er (% 41,3) kişinin Doçent, 22 kişinin (% 37,9) Dr. Öğr. Üyesi, 10 kişinin (% 17,2) Profesör, 2 kişinin (% 3,4) Doktor ünvanına sahip olduğu görülmektedir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında uygulanan anket, ölçek ve formu uygulamalarında alınan izne ilişkin bilgilerin frekans ve yüzde değerlerini gösteren bilgiler Tablo14'te verilmiştir.

No	Uygulama İzinleri	Frekans (n)	Yüzde (%)
1	Evet	58	100
2	Hayır	-	-
Toplam		58	100

Tablo14.Okul İklimi Teziyle İlgili Çalışmalarda Anket, Ölçek ve Form Uygulamaları İznine İlişkin Bilgiler

Tablo14 incelendiğinde, okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarında anket, ölçek ve formu uygulamalarında bütün tezlerde izin aldıkları görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Yapılan araştırmada elde edilen bulgulara göre, en fazla okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının yapıldığı üniversitenin 5 tez çalışması ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu üniversiteyi 4'er tez çalışması ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Zirve Üniversitesi takip etmektedir. Bazı üniversitelerin bu alanda fazla miktarda tez çalışması yapmasının nedeni şu şekilde ifade edilebilir. Bu üniversitede çalışan akademisyenler danışmanı olduğu öğrenciyi genelde kendi çalışmalarının olduğu ve alanında yetkin olduğu konulara yönlendirmesi olabileceği gibi, öğrencilerin aynı üniversite de daha önce çalışılmış bir konu üzerine çalışmanın daha kolay olabileceği düşüncesi gösterilebilir. Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla yapıldığı enstitü 38 tez çalışması ile eğitim bilimleri enstitüsüdür. Bunu 18 tez çalışması ile sosyal bilimler enstitüsü izlemektedir. Bu bulgulara göre, okul iklimi ile ilgili en fazla tez çalışmasının eğitim bilimleri enstitüsünde yapılmasının nedeni olarak okul iklimi konusunun daha çok eğitim enstitülerinin ilgilendiği alan olması gösterilebilir. Ayrıca sosyal bilimler eğitim bilimleri enstitüleri bağımsız bir birim olarak açılmadan önce, eğitim yönetimi ve teftiş bölümü üniversitelerin sosyal bilimler enstitüsüne bağlıydı. Zaman içerisinde üniversitelerde sosyal bilimler enstitüsünden bağımsız bir bölüm olan eğitim bilimleri enstitüsü açılınca doğal olarak bu bölüm sosyal bilimler enstitüsünden alınıp eğitim bilimleri enstitüsü bünyesine verilmiştir.

Okul iklimi ile ilgili çalışmaların 52 tez çalışması ile yüksek lisans tez çalışması olduğu görünmektedir. Diğer 6 tez çalışması doktora tez çalışmasına aittir. Bu sonuca benzer bir şekilde Sezgin ve Sönmez (2018) yapmış oldukları çalışmalarında araştırmalarına kattıkları çalışmaların yayımlandığı türlere göre dağılımı incelemiş ve bu çalışmalarının büyük oranda yüksek lisans tezlerinin ve makalelerin oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca akademik alanda yeni olan genç araştırmacıların ve akademisyenlerin bu konu üzerine yapılan çalışmalara büyük bir ilgi gösterdiğini fakat doktora düzeyinde ise daha az akademik çalışmaya rastladıklarını belirtmişlerdir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla 20 tez çalışması ile 2019 yılında yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada 9 tez çalışmasının yapıldığı 2018 yılı gelmektedir. Bunu 8'er tez çalışması ile 2015 ve 2016 yılları takip etmektedir. Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında en fazla 58 tez çalışmasında yani bütün tez çalışmalarında tablo kullanıldığı

görülmektedir. Bu sonuca göre araştırmacıların bulgularını desteklemek amacıyla tablo ve şekillerden olabildiğince yararlandığı söylenebilir. Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında en fazla 56 tez çalışmasında tezin özeti içeriği yeterince yansıtmaktadır. Geriye kalan 2 tez çalışmasında özeti kısmen verdiği görülmektedir. Bu sonuca göre tez özetinin büyük bir çoğunlukla içeriği yansıttığı söylenebilmektedir. İncelenen tez çalışmalarının biri hariç tümünde tezin özetinde anahtar kelimelere yer verilmiştir. 54 tanesinde tartışma ve yoruma yer verilmiştir. Geriye kalan 4 tezde ise tartışma ve yoruma yer verilmemiştir. İlgili tez çalışmalarında en çok kullanılan yöntem 48 tez ile ilişkisel tarama modelidir. Bunu 6 tez çalışması ile karma ve 4 tez çalışması ile nitel yöntem takip etmektedir. Bu sonuca benzer bir şekilde, Sezgin ve Sönmez (2018) çalışmalarında, çoğunlukla nicel araştırmaya ait yaklaşıma dayanan ilişkisel tarama modelinin ve genel tarama araştırma modelinin kullanıldığını, bunun sebebinin de araştırmayı yapanların var olan durumu olduğu gibi tasvir etme inceleme isteklerinin olabileceğini ifade etmişlerdir.

Okul iklimi ile ilgili tez çalışmalarında en fazla kullanılan veri toplama araçları alternatif değerlendirme araçlarıdır. İncelenen tez çalışmalarında katılımcılar en fazla 33 örneklem grubuyla öğretmenlerdir. Okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarında sonuç ve öneri kısmının olup olmadığına bakıldığında bütün tezlerde sonuç ve öneri kısmına yer verildiği görülmüştür. Bu sonuca göre araştırmacıların tez çalışmalarını yaparken, bir tez çalışmasında olması gereken bölümleri dikkate aldıkları ve bunları tez çalışmalarında belirttikleri söylenebilir. Son olarak okul iklimi ile ilgili yapılan tez çalışmalarında, tezi yöneten danışmanların ünvanlarına bakıldığında 24 kişinin Doçent, 22 kişinin Dr. Öğr Üyesi, 10 kişinin Profesör, 2 kişinin Doktor ünvanına sahip olduğu görülmektedir.

Okul iklimi üzerine yapılan araştırmaların büyük bir bölümünde ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu doğrultuda bakıldığında yapılacak okul iklimi ile ilgili yeni çalışmaların başka araştırma yöntemleri kullanılarak (nitel, karma gibi) yapılması önerilebilir. Yapılan çalışmalarda veri toplama aracı olarak alternatif değerlendirme araçları kullanılmıştır. Bu doğrultuda yeni yapılan çalışmalarda farklı veri toplama araçları kullanılabilir.

Kaynaklar

AYDOĞAN İ., “Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Okul İklimi Algıları”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

BLUM, R., *School Connectedness: Improving the Lives of Students*, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, Baltimore 2005.

CELEP, B., “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İşe Yabancılaşması (Kocaeli İl örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2008.

ÇALIK, T. ve KURT, T., “Okul İklimi Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirlik Çalışmaları”, *TED Eğitim ve Bilim Dergisi*, C.35, S. 157, İstanbul 2010, s. 177.

DAĞLI, A., *Örgütsel İklim*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2017.

DEMİR, A., “Ortaöğretim Okullarında Okul İklimi ile Öğretmen Performansları Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

GÖK, S., “Örgüt İkliminin Çalışanların Motivasyonuna Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, C. 6, S. 2, İstanbul 2009, s. 592.

GÖKÇE, O., *İçerik Analizi: Kuramsal ve Pratik Bilgiler*, Siyasal Kitabevi, Ankara 2006.

HOY, W.– MİSKEL, C., *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*, Mc Graw-Hill Yayınları, New York 1987.

HOY, W., TARTER, J. ve KOTTKAMP, R., *Open Schools / Healthy Schools: Measuring Organizational Climate*, Sage Publications, Newbury Park/California 1991.

TURAN, S., *Measuring Organizational Climate and Organizational Commitment in the Turkish Educational Context*, Paper Presented at the Annual Meeting of the University Council for Educational Administration: St. Louis 30 Ekim – 1 Kasım 1998.

YILDIRIM, S., “Liselerde Öğrenci ve Öğretmenlerin Güvenli Okul İklimi Algıları ile Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişki”, Doktora Tezi, Ankara 2017.